

**GENÇLİK
EDEBİYATI
AÇISINDAN
'BRANDSTIFTUNG'**

Dr. Fatih TEPEBAŞLI

Selçuk Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Öğretim Üyesi

“Gençlik Edebiyatı” kavramı, akla öteden beri yürütülen edebiyatı sınıflama ve alanını belirleme çabalarını getirir.¹ Yürütülen uzun tartışmalardan ve yapılan çalışmalardan geriye “dar anlamda edebiyat” (başka bir ifadeyle yüksek edebiyat) ve “geniş anlamda edebiyat” kavramları kalmıştır².

Gençlik ve Çocuk Edebiyatı genelde bir arada değerlendirilir. Bu durum ilgili kaynakların adlarından kolaylıkla anlaşılır. Ancak karmaşa yaratmamak için “Çocuk Edebiyatı” kavramı burada değerlendirmeye alınmadı. Gençlik Edebiyatının diğer kavramlarla ilişkisini aşağıdaki gibi toparlamak mümkündür³.

Yazın	Edebiyat (Kurmaca)		
	Estetik Edb.	Estetik Olmayan Edb.	
		Sohbet Edb.	Bayagi Edb.
	Alt Kümeler	Gençlik ve Çocuk Edb. Alt Kümeler	Alt Kümeler

Bilindiği gibi gençlik, “Gençlik Edebiyatı” kavramı ortaya çıkmadan çok önceleri edebiyatın konusuydu. Daha 18. yüzyılda kahramanları gençler olan eserler yazılmıştır. (Tarihi gelişim için Özyer:1994 ve Ülkü:1985). İlgili tartışmalarda gençlik edebiyatına kısaca ya

biçimsel unsurlarla ya da içerik temel alınarak yaklaşılır:

Biçimsel unsurlarla anlatılmak istenen, eserin kimin tarafından yazıldığına daha açık bir ifadeyle eserin yazarının yaşına bakılmasıdır. Sonuçta da karşımıza “Gençler” veya “Yetişkinler” hatta bazı konular göz önünde tutulmazsa “Çocuklar” çıkar. Bu kriterin geçerliliği oldukça sınırlıdır. Yetişkinler bir yana bırakılırsa diğer iki grubun çalışmaları görüldüğü kadarıyla cılız hatta istisnadır (Onların uzun soluklu çalışmalardan çok, kısa çalışmalarda başarı oranları yüksek olabilir).

Gençler veya daha çok yetişkinler tarafından yazılmış ve onları konu alan eserlerde özellikle içerik kavramı egemendir. Bu tür eserler, gençleri veya onlarla ilgili konu ve sorunları ele alır. Bu yüzden gençlik edebiyatını daha çok “geniş kitlelerin eğlenme ve boş zamanı değerlendirme amacıyla” yürütülen edebiyat olarak değerlendirilebilir (Grenz 1992:44).

Ancak karşımıza başka bir konu çıkar, yani bu eserler ya tamamen gençler göz önünde tutularak özgün olarak yazılmışlardır ya da gençler için sadeleştirilmişlerdir.⁴ Burada söz konusu olan yalnızca ilk gruba giren eserlerdir.

Gençlik Edebiyatının baskın özellikleri, onun önemi ve işlevini içeren iki madde halinde özetlenebilir.

1-İlgili çalışmalarda, onun eğiticiliğe daha eğilimli olduğu vurgulanır (Özyer 1994, Dahrendorf 1992, Baumgaertner 1979, Gültekin 1990). Nitekim tarihsel gelişim dikkate alındığında gençlik edebiyatını yönlendirenin, belli bazı pedagojik endişeler içeren korumacılık olduğu hemen anlaşılır (Baumgaertner 1979:18). Dolayısıyla gençlik edebiyatı, hem olumlu ve hem de olumsuz yönlendirmelere açıktır.⁵ O her iki durumda da ileriye dönüktür, hitap edilen insanları bu amaçla eyleme çağırır. Daha doğrusu verilmek istenen mesajı uygun davranma çağırır.⁶

2-Başka bir özellik ise gençlik edebiyatının, yansıtıcı niteliğidir⁷. Gerçi diğer edebiyatların da böyle bir niteliği bulursa da gençlik edebiyatında bu daha da vurguludur. Toplumsal hayatta yaşanan gerçekliklerden eleştirilmek istenen bazı davranış ve düşünceler, eserlerde dolaysız olarak aktarılır, daha doğrusu yansıtılır. Okuyucular yönlendirilmeye çalışılır.

Bu iki temel niteliği gerçekleştirmek için gençlik edebiyatı, teknik açıdan bazı sanatsal uygulamalara takılıp kalır: Reallexikon'a göre bunlar: İçice geçmiş öyküler içeren olay örgüsü, çerçevelenmeler ve olayları açıklamayan karşılıklı konuşmalardan ve dolaylı karakter çiziminden uzak durulur. Öğretici kisve içinde soru cevaplarla konu dolaysız anlatılmaya çalışılır. Okuyucuyu fazla yormadan, bir takım açıklamalar yapılır. Gerilimi daha çok önceden öngörülemeyen süprizler sağlar. Olaylar doğrunun galip gelmesi ve yanlışın cezalandırılmasıyla sonuçlanır Eserlerde ortaya çıkan kişiler, değişmeyen ve şablonu andıran kişilerdir. Birbirleri arasında farklar belirginleştirilmiştir. Hatta yazarlar aynı kişileri başka eserlerde tekrarlayabilirler. Özyer (1994:6), "iyimser ve kötümser bakış açılarına" dayanan bir şablonundan bahseder.

Uslup olarak ta tekrarlayan ifadelere ve sterotip deyimlere başvurulur. Kelime hazinesi sınırlı olup günceldir⁸. Günümüz yazarlarında Uwe Timm, bayağı edebiyatı göz önünde bulundurarak şunları söyler: Genel olarak bayağı edebiyatta dil, "mutlak aktarım aracıdır". Farklılıktan sakınılır, okuyucular dilsel açıdan "dolandırılmayıp en yakın yoldan" götürülmeye çalışılır (1993:54). Diğer bir ifadeyle anlatıcı, dolaysız anlatıma öncelik tanır.

Görüldüğü gibi gençlik edebiyatı, konu olarak genellikle geniş kitleleri ilgilendiren sorunları ele alır. Alman Yazarlarının bu bakımdan sıkıntısı herhalde yoktur. Tüm diğer toplumsal sorunların yanında burada yaşayan yabancılar da onlara gerek duydukları malzemeyi yeteri kadar sunarlar. Söz konusu yabancıların niteliği ise bu ülkeye ya "çalışmak" amacıyla ya da sığınmacı olarak gelmiş olmalarıdır. Dolayısıyla toplumsal bakış açısından, bu kişiler daha baştan sadece "yabancı" olarak kalmayıp aynı zamanda kendilerinin küçümsenmesi için gerekli altyapıyı da beraberlerinde getirmiş durumdadırlar. Diğerleri için kendini üstün görme ve egemenlik duygusu, kendiliğinden gündeme gelir. Fakat unutmamalıyız ki bu ve buna benzer duygular belli bazı toplumlara has duygular değildir. Hatta genel anlamda insanın doğasında varolan bir şeydir. Bu bakımdan herhangi bir suçlama yersizdir⁹.

Diğer yandan romanın sorunsalı olan yabancı veya yabancılık, "bir nesnenin gözlemleyen özne nazarında sahip olduğu bir nitelik değildir. Yabancılık, bir öznenin bilgisinin ve deneyiminin konusuna karşı takındığı tavır-

dır” (Krusche 1988:13). Yani yabancı¹⁰, mutlak ve kendiliğinde bir şey olmayıp, ilişkilerde gündeme gelen bir niteliktir. Dolayısıyla yabancınn algılanması veya yabancı imgesi tarihsel süreçte değişime her zaman açıktır. İmge araştırmalarında bunu rahatlıkla görebiliriz.

“Brandstiftung” (Kundaklama), “Eine deutsch-türkische Liebe” (Bir Türk Alman Aşkı) alt başlığıyla Solingen öncesinde Elmar von Salm’in¹¹ yazdığı (1988) romandır. Arka kapakta onun “Gençlik Romanı” olduğu özellikle belirtilir. 160 sayfalık bu roman, 14 bölüm ve en sonda yer alan gazete haberi ve anlatıcı notuyla biter. Önplanda romanın konusu olarak kısaca bir Türk genci ile Alman bir kızın paylaştığı ortak duyguların aileleri ve çevreleri tarafından benimsenmemesi dolayısıyla ortaya çıkan üzücü sonuçlar ve bunların giderilmesi durur. Paskalyada başlayıp Haziran’da sona erir.

Romanın kapağında yer alan alt başlıkta da, iki farklı dünyanın karşı karşıya geldiği ima edilir. Kapaktaki diğer unsur ise yabancılar aleyhine yazılan slogandır. Okuyucu için temel sorunsal yani yabancı sorunsalı çarpıcı biçimde özetlenir. İlgi çekmek de akla gelebilir.

Romanın olay örgüsünü oluşturan kişiler, Türkler ve Almanlar diye ayrılır. Taraflar aileleriyle birlikte sunulur. Farklı cinsiyetten gençlerin yaşı 15-22 arasında değişir. Bunlar da kendi aralarında olaylara anlayışla yaklaşanlar ve yaklaşmayanlar diye ayrılır.

Romanda yabancıları daha doğrusu Türkleri temsil eden iki aile var. Bunlarda birincisi Aydenler’dir: Üç çocuklu bu aile sitede 60 m2 lik bir dairede yaşar. Alman komşularıyla hemen hiç ilişkileri yoktur. Baba Ayden, Almanca konuşamayan biridir. Yalnız onun aile içerisindeki konumu tartışılmaz. Anne kocası karşısında zavallıdır, sözünün dışına çıkamaz. Çocukların da durumu farklı değildir. Aile olarak Aydenler çok gürültücü, komşularını sürekli rahatsız ederler. Baba Ayden’in kavgaya yatkınlığını önce Karl Stein ile konuşurken daha sonra da arkadaşları ile meyhanede otururken gösterir.

Diğer aile İcadiyeli Nuray ailesidir. Selimin babası İsmail, annesi ise kocasının sözünden çıkamayan Yüksel, bacıları Fatma, Emine, ve iki yaşındaki oğlan kardeşi Hakma’dır. Nuraylar yirmi yıldan beri Almanya’da ya-

şıyor. Baba işçi olup para kazanmak üzere Almanya'ya gelmiştir. Yeterli sermaye biriktirdiğinde de geri dönmeyi hayal eder. Aile daha önceleri Küçük-Ankara denilen bir yerde otururken şimdi yeni yapılan bu sitede bir daire kiralarlar. Gelenek göreneklere bağlılıkları roman boyunca anlatıcı tarafından vurgulanır. Bu arada Selim beşik kertmesiyle nişanlıdır.

Romanda diğer tarafı oluşturan Almanlar da iki aile ile temsil edilirler. Birinci Alman aile 42 yıldır evli olan Karl ve Maria Stein çiftidir. Kadın kalb krizi geçirmiş ve sakin bir hayat geçirmek amacıyla kocasıyla bu siteye üç ay önce taşınmışlar. Ancak Aydenler'in komşusu olan bu çift, onlardan özellikle gece gürültülerinden dolayı rahatsızlık duyarlar. Gerçi yaşlı çift, yabancılarla anlayışla yaklaşmak taraftarıdır. Birbirleriyle konuşurken kendilerinin de böyle durumda olabileceklerini söylerler. Ancak yabancılarından beklentileri var: İnsanlar ulusal özelliklerinden bir anda kurtulamazlar. Karl ve Maria çifti, bu gerçeğe itiraz etmezler. Yalnız onlardan "kendileriyle beraber yaşamak" arzularını ve çabalarını beklerler. Demek istenen ise sahip oldukları toplumsal kurallara yabancıların da sahip çıkmalarıdır. Yoksa boşu boşuna akıntıya kürek çekmek zorunda kalırlar. Hatta çevrede gördükleri ve orada yaşayan başka Türkler bunu gerçekleştirebiliyorlar.

Gerilimin atmasında istemeden de olsa rolü bulunan Karl Stein bir gece yarısı aşırı gürültü yüzünden yukarı çıkıp ikaz etmek için komşusunun kapısını çalar. Almanca bilmeyen Mustafa Ayden öğrendiği bir kaç küfür kelimedenden biri olan "stinken-Kanaken-Kakerlaken" gibi kelimeleri onun ağzından duyunca iyice öfkelenir. Halbuki Karl Stein el kol hareketleri ve bazı cümlelerle kendine rahatsızlıklarını anlatmaya çalışıyordu. Yanlış anlama yüzünden, başka bir ifadeyle iletişim kuramama yüzünde gerilim daha da artar. Polise haber verilmesi üzerine Aydenler o gece gürültüyü keserler. Bu olayı Karl Stein, Mustafa Ayden'in arkadaşları ile geldiği meyhanede anlatırken, yeniden kavga çıkar. Burada da taraflar birbirlerini yine yanlış anlamışlardır.

İkinci Alman aile ise Selim'in bir rastlantı sonucu tanıştığı Monika'nın ailesidir. Baba Bernd Obranowiezs otobüs sürücüsüdür. Üç çocuğu arasında çok sevdiği Monika için elinde geleni yapmaya hazırdır. Onun Bonn veya Heidelberg'de tıp okumasını ve çocuk hastalıkları uzmanı olmasını hayal eder. Monika da bu yolda adım adım ilerlemektedir. Oğulları Jürgen ve

Klaus'tan ise hiç hoşnut değildir. Ne iş bulup çalışan ne de askere giden bu gençler, aldıkları sosyal yardım parasını ve babalarının verdiği harçlıklarla günlerini meyhanede bira içip geçirirler. Öncülüğünü yaptıkları bir dazlak çetesi oluşturmuşlardır. Bernd Obranowicz bu duruma çok üzgündür. Jürgen ve Klaus, bir defasında aile içinde sohbet ederken babalarına içinde buldukları durumun sorumluları olarak yabancıları yani Türkleri gördüklerini söyler. Hemen ardında da gazetede yer alan alan bir Alman genç kızın kimliği bilinmeyen kişilerce öldürülmesini yabancılarla getirip bağlar. Bunlara göre Türkler belli semtlerde oturmalıdır.

Obranowicz ailesi böyle sohbete devam ederken bir komşu kadın, yakın arkadaşlık kuran Monika ile Selimle birlikte gördüğünü tesadüfen söyleyince aile daha da şok olur: Cinayet-yabancılar-işsizlik gibi kelimeler bir anda karşılarında belirivermiştir. Durumu hem anne baba hem de kardeşler katlanılmaz bulurlar. Ama arkadaşı yüzünde ailesince dışlanan Monika daha sonra herşeye rağmen gizlide olsa arkadaşı Selim ile buluşmaya devam eder.

Diğer yandan Selim'in babası da bu ilişkiyi benimsemez. Çözüm olarak hemen Türkiye'ye geri dönüp çocuklarını Almanya'dan kurtarmayı planlar.

Yukarıda söz konusu olan bu ve benzeri olaylar sitede yabancılarla karşı havayı tamamen çekilmez kılar. İnsanlar onlara adeta cephe alırlar. Biraz da Monika'nın kardeşlerinin etkisi ile Selim ve ailesine yönelik düşmanlık daha la artar. Hatta Monika, Selim ve kız kardeşleriyle bir gece diskodan gelirken saldırıya uğrarlar. Korkudan polise haber veremezler. Geç vakitte eve vardıkları için de babaları İsmail Nuray'dan dayak yerler. Daha sonraki günlerde de evden dışarı çıkmalarına izin verilmez. İsmail Nuray kendi kendini suçlamaya devam eder.

Bu arada Monika'nın kız arkadaşı Claudia'nın tecavüz edildiği haberi gazeteye geçer. Klaus ve Jürgen kardeşler Selim'i suçlarlar. Olay yerinde görüldü diye polise ihbar ederler. Ertesi gün kardeşler, güya Selimin tutuklanmasından dolayı meyhanede kutlama yaparlarken Kari Stein çevresindeki lere Mustafa Ayden ile yaşanan yanlış anlaşılmanın düzetildiğini anlatır. Öfkelenen kardeşler o gece Selim'in ailesinin kapısının önüne benzin döküp ateşe verirler. Selim kendini ve küçük kardeşini ancak dördüncü katta bulunan

evin penceresinden atlayarak kurtarır. Birkaç gün hastanede kalan Selime, "kendini nişanlım" diye tanıtan Monika eşlik eder.

Üzerlerinin benzin kokmasından dolayı Bernd Obranowicz's oğullarını sorgular. Yangını onların çıkarttıklarını öğrenince derhal polise haber verir. Diğer cinayetin aydınlanmasıyla durum çözüme kavuşur.

Romanda yerlilik ve yabancılik fiziksel görünümle, davranışlarla ve bakış açılarının farklılığıyla aktarılır. Belki de gençlik edebiyatına uygun şekilde insanlar, bir kültürün tipik temsilcileri olarak şablonlar halinde sunulur. Örneğin ana figürlerden Selim tanıtılırken: "Dış görünüşüyle Türkiye'den geldiğini asla gizleyemezdi. Sık siyah saçları, esmer yüzündeki yine siyah gözleri ince uzun burnu vardı" (s.11) gibi ifadelerle anlatılır. Aynı şekilde Monika da tipik bir Alman gibi anlatılır (s.43). Şablonlar yalnızca görünümle değil davranışlarla ve olaylara yaklaşımlarda da kullanılır.

Yerliler ve yabancıların dünyaları birbirlerinden tamamen ayrıdır. Taraflar birbirlerine belirli mesafeden daha fazla yaklaşamazlar. Selim staj yaptığı işyerindeki kendi yaş grubundan arkadaşlarıyla işyeri dışında hiç bir araya gelmemiştir. Halbuki Selimin babası onları içinde yaşadıkları toplumun hayat şartları çerçevesinde büyütüştür ve çocukları bir Alman kadar Almanca konuşabilmektedir. Hatta Selim sık sık "Ben Alman'ım" der. Giyimleriyle de diğer çocuklardan farksızdır.

Başka bir önemli nokta ise taraflar kendi çıkmazlarını, başkalarına yansıtarak çözmeye çalışmalarıdır. Halbuki sorunların kaynağı ve adresi farklıdır. Gerilimi giderek artıran gerek Selim'in babasının gerekse Monika'nın kardeşlerinin durumu bu gerçeği göz önüne koyar¹². Örneğin İsmail Nuray iki farklı kültür arasında sıkışıp kalmanın doğurduğu sorunları Alman Toplumuyla olan ilişkilere yansıtırken, Jürgen ve Klaus kendi toplumlarının bazı sorunlarını ve hatta çözümlerini yabancılarla aramak yolunu tutuyorlar. Önyargılar ise bu süreci daha da hızlandırır. Onun gücünü Marquez açıkça ifade eder: "Bana bir önyargı verin, dünyayı yerinden oynatayım"

Romanda özellikle iki kavram empoze edilmeye çalışılır: Önyargı ve diyalog. Önyargı yüzünden sorunlar yaşanır, diyalog aracılığıyla da çözülür.

Önyargı tek taraflı değildir. Bu konuda her iki taraf da aynı yanlışta içindedirler. Eserin bütününde öteden beri Almanların Türklere ve Türklerin Almanlara ilişkin önyargılar ve basma kalıp bilgiler baskın olup bunlar romanın dokusunda da yer alırlar. Bu bakımdan yazarı eleştirmek haksızlık olur. Daha sonra yanlış anlaşılmalara kine dönüşecek olan bu önyargılar, ortadan kaldırmak yazarın amaçları arasındadır. Bunun için de seçtiği ilişki Selim ile Monika'nın ilişkisidir. Bu örnek ilişkiyi, karşılıklı diyalogu yaşlıların değil de gençlerin geçmesi ilginçtir. Yazar, böyle bir soruna kendisince bir model oluşturarak çözüm arayışlarına katkıda bulunur.

Hatta bunu daha da ileri götürüp Karl Stein'in önderliğinde sitede yabancılarla diyalog hareketi kurulur, başka bir ifadeyle önerilir. Hareketin amacı karşılıklı önyargıları gidermek ve tanışmaktır

Sonuç

Görüldüğü gibi gençlik edebiyatında yazarlar bazı toplumsal gerçekleri ve sorunları yansıtırlar veya en azından buna çabalarlar. Sakıncalı tarafı ise, var olan bazı önyargıların böylelikle geniş kitlelere taşınmasıdır. Hatta hiç amaçlanmasa bile bu olumsuz süreç yaşanacaktır. "Mutlu sonu" oluşturan çözüm önerileri ise geleceğe yönelik iyi niyet ifadeleridir. Çünkü toplumsal hayat dışarıdan kurgulanamaz.

Elmar von Salm'ın romanın sonunda önerdiği diyalog çağrısı Bhaba'nın ortaya attığı "hybridity" kavramını çağırıştır: Yani bu zamana kadar egemen olan "tekli kültürlerin" yerine farklı kültürlerin bir arada yaşayabilmesi gerçeğini. Bu yönüyle de modern toplumlar heterojen bir kimliğe bürünürler (Seeba 1995:29). Demek istenen ise; farklı olanların birbirlerine anlayış gösterme cesaretine ve gücüne sahip olduğu bir toplumsal yapının gündeme gelmesidir.

Dip Notları

¹Wilpert bu ayrımı "Literatur"- "Dichtung (=Belletristik veya Wortkunst") kavramlarıyla, Kayser ise "Literatur" ve "schöne Literatur" kavramlarıyla (1963:14-15) ifade eder. Diğer yandan Kayser'e göre, Croce bu ayrımı "Poesie" ve "Literatur" kavramlarıyla anlatır. Bi-282

rinçisine de (Yani şiîrsel olana da) daha farklı bir konum yükler. Croce'ye göre "Literatur" "nezaket" gibi medeniyetin bir göstergesidir. Kendisinin özü yoktur, yalnızca bir araçtır. Onun aracılığını yaptığı şeyler ise öznel duygular-konuşma-eğlendirme-öğreticiliklidir (1963:16) İşaret edilmek istenilen başka bir nokta ise, ayrı ayrı kavramlar olan "Literatur" ve "Dichtung" kavramlarının Almandada birbirinin yerine kullanılmasıdır. Kullanımda kesin bir ayrım gözlenmez. Hatta tarihsel açıdan "Dichtung" kelimesinden "Literatur" a kayma olmuştur.

- ² Glaser tanınmış bir İngiliz edebiyatı tarihinde (Cambridge History of English Literature) geniş anlamdaki edebiyat kavramıyla dar anlamdaki kavramın birbiri yerine kullanıldığını görür (München 1986:27). Glaser'in de acısını duyduğu kavram kargaşası ve belirsizliği dilimizde de yaşanır. Daha kötüsü sahip olduğumuz fırsatı kaçırmış olmamızdır. Sonradan oluşturulan "yazın" kavramı ve öteden beri var olan "edebiyat" kavramıyla yukarıda adı geçen ayrım çok güzel ifade edilebilecekti. Başka, bu konuda gereksinimi yıllar önce görenlerdendir: "Edebiyat" kavramını geniş anlamda görerek diğer anlam için de N. Ataç'a başvurur ve "gökçeyazın"(=yazın) kavramını önerir. Ve bunu da "yararlı" görür". (1979:120) Sonuç olarak geniş ve dar anlamdaki edebiyat ayrımını yazın-edebiyat kavramlarıyla daha iyi aktarılabileceğini düşünüyoruz.
- ³ Tabloda kullanılan kavramlar Estetik *Edebiyat*: Estetik ve estetik olmayan edebiyat ayrımını kullanan Zimmermann'dır (1977:107). Wilpert'te bunun karşılığı yüksek edebiyat ve sanath edebiyattır. (Diğer bir tanım ise "yaratıcı edebiyat"tır. Ancak bu yetersiz bulunup yerine, "Söz sanatı" (Wortkunst) önerilir, Wellek-Warren 1985:18). Estetik edebiyatta sanatsal öncelikler önplandadır. *Estetik Olmayan Edebiyat*: Edebi olmayan eserler için üst kavram niteliği taşır. *Sohbet Edebiyatı*: Wilpert'e göre edebi açıdan iddiasız, daha çok okuyucuların sorunlarına ve okuma zevklerine yöneliktir. İnsanların ilgisini çekecek konular arar. Bayağı edebiyatta olduğu gibi hep mutlu sonla bitmez. (Bayağı edebiyat için, Baypınar 1984) Zaman zaman trajik olarak ta sonlanabilir. Yığınların okuma ihtiyaçlarıyla yüksek edebiyat arasında gezinip durur. *Bayağı Edebiyatı*: Edebi açıdan değersiz, sosyolojik açıdan önemlidir. Okuyucuları sahte bir dünyaya götürür.
- ⁴ Görüldüğü kadarıyla sadeleştirme, ya aynı dil içerisinde yapılır. Uzun bir eser daha da kısaltılır. Dili de okuyucu adresine göre düzenlenir. Diğer bir yöntem ise, başka bir dilde yazılmış bir eseri siyasal amaçlar uğruna bozarak sadeleştirilmesidir. Hemen belirtelim Sefiller ve Küçük Prens, dilimizde böyle bir tutumun kurbanı olmuşlardır.
- ⁵ İlgili çalışmada Dahrendorf da gençlik edebiyatının bu çıkmazına işaret eder (1992:63)
- ⁶ İpşiroğlu gençlik edebiyatının bu niteliğinden yararlanarak gençlerin eğitim sürecine aşağıdaki önerileri getirir. Okumaya teşvik etmek, farklı okuma biçimlerini edindirmek, estetik bilinç uyandırmak, eleştirel olmak, oturmuş bazı yapıları yıkıp gençliğe yeni yönelme imkanları kazandırmaktır (1992:11)
- ⁷ Sayın'a göre "yazınsal metinler", dil "toplumsal pratiklerden bağımsız olamadığı için tek başına bir yazarın üretisi değildir (1998:143). Çünkü yazınsal metinler "çeşitli toplumsal pratiklerle örülen şebekelerdir ve yazar yapıtını kendinden önce varolan şebekenin içinde kurgular" (1998:138). Yeni Tarihselcilik anlamında edebiyatı değerlendirmedir bu. Bu anlayışa göre edebiyat, gerçekliğin ne yansıtılmasıdır ne de tamamlanmasıdır. Onunla süreklilik gösteren bir ilişki içindedir (Yeni Tarihselcilik için, Menteşe 1998). Yani günlük gerçeklik yazınsal gerçekliğin hem alıcısı hem de vericisi konumundadır .
- ⁸ Örneğin daha söz konusu olacak romanda hakaret amacıyla kullanılan kelime veya birleşik kelimeleri sözlüklerde bulunamaz Türkenbrut- ein Ali-auf einen Türken tippen-Türkenliebchen-Türkenhetz

- ⁹ Bir örnek vermek gerekirse B.Franklin'in şikayetine kulak verelim: "İngilizlerin kurduğu Pensilvalya için yabancıların kolonisi olsun. Niye biz bu yabancıları İngilizleştirmiyoruz da onlar bizi Almanlaştırıyorlar" (Meier-Braun 1995:13)
- ¹⁰ Almancada, "Brandstiftung" romanında da söz konusu insanlar için etimolojik anlamı "uzak" sayılabilecek "fremde" değil de yerli yani buralı (Inland) ile ilişkili Auslaender kelimesinin (yani bu coğrafyadan olmayan, dışarıdan) kullanılması çok ilginçtir
- ¹¹ Alman yazar Elmar von Salm 1948 doğumlu olup Matematik ve Ekonomi eğitimi almıştır. 1984'den bu yana serbest yazar olarak çalışmaktadır.
- ¹² Kristeva'nın deyiimi ile "yabancı içimizdedir". Bu yüzden de yabancı düşmanlığı aynı zamanda insanın kendi kendine yönelik gizli düşmanlıktır (Seeba1995:29).

Kaynaklar

- Başkan Özcan:** "Sanatsal Bildirim ve Gökçeyazın": Bağlam, İstanbul 1979, s. 120-138
- Baumgaertner Alfred C.:** "Jugendbuch und Literatur. Überlegungen zu einem umstrittenen literarischen Phänomen": Kinder- und Jugendliteratur, (Hrsg) M.Gorschenek/ A.Rucktaeschel (.), München 1979, S. 9-19
- Baypınar Yüksel:** "Yığın Edebiyatı" Kavramı Üzerine": Milli Kültür, Sayı 47, 1984, s. 64-67
- Dahrendorf Malte:** "Anmerkungen zum Auslaenderthema in der westdeutschen Kinder und Jugendliteratur": Dialog, 1992: S. 51-67
- Glaser Horst A.:** "Texte-Literatur-Dichtung-Poesie", Grundzüge der Literatur- und Sprachwissenschaft. Bd.1., Literaturwissenschaft, (Hrsg;) H.Arnold/V.Sinemus, München 1986
- Grenz Dagmar:** "Das "Problem des Anderen": Die Darstellung türkischer Maedchen und junger Frauen in der zeitgenössischen Kinder - und Jugendliteratur": Dialog 1, Ankara 1992, S. 33-49
- Gültekin Ali:** Kinder- und Jugendliteratur in der Türkei und in Österreich. Analytischer Themenvergleich. Doktora Tezi, Innsbruck 1990, (Kitap, Eskişehir 19.91)
- Kast Bernd:** Jugendliteratur im kommunikativen Deutschunterricht. Berlin München 1985
- Kayser Wolfgang:** Das sprachliche Kunstwerk. Eine Einführung in die Literaturwissenschaft. Bern 1963
- Kohlschmidt W./Mohr W.(Hrsg.):** Reallexikon der deutschen Literaturgeschichte. Bd. 1., Berlin 1958, S. 770-781
- Meier-Braun Karl H.:** "Vor den Türen Europas": Zeitschrift für Kulturaustausch, Jh.45, Heft 1, 1995, S. 10-17
- Menteşe Oya Batum:** "Edebiyata Ne Oldu": Türk Dili, Sayı 554, Ankara 1998, s. 109-114
- Özyer Nuran:** Edebiyat Üzerine. Ankara 1994
- Salm Elmar von:** Brandstiftung. Eine deutsch-türkische Liebe. Würzburg 1990
- Sayın Zeynep B.:** "The pure traveller": Metin Olarak Kültür ve Edebiyat": Defter, Sayı 32, 1998, s. 129-147
- Seeba Hinrich C.:** "German Studies in Amerika. Ein interdisziplinäres und interkulturelles Modell der Kulturtheorie": Reformdiskussion und curricularea Entwicklung in

der Germanistik. Internationale Germanistentagung Kassel 1995, Bonn 1995,
S. 27-38

Ülkü Vural: "Almanya'da Gençlere ve Çocuklara Yönelik Edebiyat": Türk Dili, Gençlik
Özel Sayısı, Sayı 401, Ankara 1985, s. 459-465

Wellek R./ Warren A: Theorie der Literatur. Königstein/Ts 1985

Timm Uwe: Erzählen und kein Ende. Versuche zu einer Aesthtik des Alltags. Köln 1993

Wilpert Gero v.: Sachwörterbuch der Literatur. Stuttgart 1979

Zimmermann Hans.D.: Vom Nutzen der Literatur. Vorbereitende Bemerkungen zu einer
Theorie der literarischen Kommunikation. Frankfurt/M. 1977